

2. VNÚTORNÉ ŠTIEPENIE MEDZI OBSERVANCIOU A REFORMOU 1526 - 1536

DIALÓG O SPÁSE 2.1

Dokument

medzi úzkostlivým a rozvážnym bratom kvôli regule menších bratov a jej výkladu horlivými bratmi

1526

Literárny „dialóg“ brata Giovanniho Piliho predstavuje najranejšie svedectvo, ktoré reaguje z observantného pohľadu na prvých kapucínov. Má jedinečnú hodnotu kvôli osobe prominentného autora ako aj vzhľadom na obdobie svojho vzniku a uhol pohľadu:

Pili z Fana berie do ruky pero, je to ten istý provinciál, ktorý prenasleduje s použitím zbraní Matúša z Bascia a bratov Tenagliovcov v zime 1525/26. Súčasne vzniká „dialóg“, ktorým kuje aj duchovnú zbraň, aby odradil ďalších bratov, ktorí by chceli prejsť do malého reformného kruhu. „Odpadlíci“ sú predstavovaní ako tvrdošijní, nevedomí a pohoršenie vzbudzujúci poblúdilci. Súčasne zaraďuje františkánsky provinciál Mark Ancona tento pokus o reformu do dlhej histórie vzbur, ktoré siahajú až do 13.st. Že z jeho pohľadu existuje len jedna jediná legitímna reforma - čiže jeho vlastná „rodina observantov“ - je psychologicky pochopiteľné. Fakty a reč dialógu odzrkadľujú, za akú ohrozujúcu Pili považuje túžbu po radikálnejšom živote v jeho provincii v 1526.

Bezpochyby dokáže „otec“ svojimi právnymi a historickými výkladmi spraviť dojem na „jednoduchého chudobného brata“. Avšak či im môže vziať vnútorný nepokoj a túžbu po obnovení v duchu chudoby? Početné prestupy z observancie k novej reforme ukazujú v nasledujúcich rokoch, že Piliho „rozumné“ argumenty nestačia. O deväť rokov sa on sám obráti.¹

¹ Taliansky originálny text preložil do nemčiny Niklaus Kuster zo Švajčiarskej provincie

1. Okolnosti a motívy tohto „dialógu“²

1904 (...) Jeden úbohý malý brat mal pranie slúžiť verne svojmu Stvoriteľovi, zachovávať neporušene regulu ako to slúbil a konečne zachrániť si dušu. Okrem toho mal strach, lebo sa očakávali nebezpečné časy a prenasledovania ľstivými démonmi. Videl tiež, že mnohí v reholi idú tými najrozličnejšími cestami. Pritom idú mnohí príliš širokou cestou a ukazujú tak otvorenú, nebezpečnú a pohoršenie vzbudzujúcu pohodlnosť. Iní si zase bez zdravého úsudku volia takú prísnu, ťažkú a ustráchanú cestu, že opúšťajú tú cestu, ktorú zachovávali naši najučenejší a najhorlivejší svätí otcovia. Pritom sa usilujú krčovito ukázať na inú, novú a nezvyčajnú cestu a túto obhajujú ako jedinú správnu. Či títo³ konajú dobre alebo blúdia, sa ukáže v nasledovnom.

Keď o tomto teda uvažoval ten úbohý malý brat a obrátil sa na jedného dobrého otca v zrelom veku a vážneho spôsobu života, ktorý okrem toho požíval povest' zrozumiteľného, veci znalého a rozvážneho. A tak ho prosil o radu v spomenutých nejasnostiach a dostal od neho spoľahlivé a užitočné výklady a dôkazy. Tak vznikol zo spoločného rozhovoru nádherný dialóg, ktorý slúži tým, ktorí túžia verne nasledovať Krista.

Rozhovor nesie titul opierajúc sa o List Rimanom 12, 1 „Dialóg o spáse medzi úzkostlivým a rozvážnym bratom“. Jeho úmyslom nie je pridávať regule výklady a glosy, ani ju nejakým spôsobom falšovať. Lebo blažený František nám dal uistenie, že ju obdržal od samotného Ježiša Krista a Ježiš chcel, aby sa jej rozumelo jednoduchým spôsobom, doslovne a bez objasňovaní. Ide viac o pravdivé, rozumné pochopenie reguly v tom zmysle, ako ju nariadili naši svätí otcovia v ich do neba sa týčiacej svätosti a ďaleko svietači svojou učenosťou a tiež pápeži, ako sa má chápať a nasledovať. Urobili to, aby nepremárnili svoju vlastnú spásu na všeobecný úžitok chudobných a jednoduchých bratov, aby sa odstránil úpadok disciplíny, aby sa vzdorovalo rozštiepeniam, odtrhnutiam a treniciam v reholi a koniec koncov, aby si zaslúžili Božie požehnanie.

² Prvotlač z júna 1527 nevykazuje žiaden medzitulok. Nemecké spracovanie ju preberá s prehľadným členením od Costanza Cargonioho.

³ Narážka na prvých kapucínov

2. Je spôsob života observantov spoľahlivý?

1905 *Brat Stimulatus*:⁴ Najviac som si istý, Otče, stavom rádu a regulou, jej dokonalosťou a spoľahlivosťou. Tak od srdca by som ale rád vedel, či spôsob života, ktorí bratia tzv. „rodiny“ observantov vedú, zodpovedá úmyslu blaženého Františka a či (tento spôsob života) môže odbremenit' svedomie bratov, najmä keď sa riadi indultom, pápežskými privilégiami a popri ich vysvetleniach nasleduje výklady iných doktorov rádu.

Brat Rationabilis : Čo ťa vlastne podnecuje k pochybnostiam?

Brat Stimulatus : Sú to predovšetkým štyri veci: Po prvé: sú to výklady a objasnenia pápežov k regule, ktoré blažený František s veľkým dôrazom zakázal. On predsa prikazuje bratom, aby k regule nič nepripájali, ale naproti tomu, aby ju chápali a nasledovali ad litteram (doslovne) a požaduje, aby si z nej nič nevyberali a nevyprosovali si od rímskej kúrie žiadne privilégiá. Po druhé: Brat Hubertin a brat Hugo⁵ objasňujú, že objasnenia regule boli vypracované, aby brali ohľad na nedokonalosť bratov a aby predchádzali prekročeniu reguly. Aj keď sa pri samotnom nasledovaní, zachovávaní týchto vysvetlení dá najst' spása, neuskutočňuje sa tak v duchu blaženého Františka(...).

Po druhé, je to neprimeraný návrat k „využitiu“ „duchovných priateľov“ kvôli peniazom ako aj neuvážené prijímanie peňazí za omše a iné služby, ako sa to vo všeobecnosti praktizuje, kde predsa aj blažený František na viacerých miestach svojej reguly striktné prikazuje, aby bratia neprijímali žiadne mince alebo peniaze (...).

Po tretie: je to rozšírené ochabnutie v spôsobe života v protiklade k tomu, čo je v regule a stanovách rádu, čo sa týka budov, paramentov (služobných rúch), živobytia a odevov. Tento veľkorysý spôsob života sa mi nezdá byť podľa myšlienok blaženého Františka.

Po štvrté : Kol'ká mnohorakosť reforiem a popremieňaných habitov, či už sa volajú „Clareni“ alebo „Amadeiti“, „Bratia s kapucňou“ alebo

⁴ Latinské mená partnerov dialógu je možné preložiť ako „znepokojený brat“ a „rozumný brat“

⁵ Hugo von Digne (+1225) sa preslávil po celom Francúzsku ako učený františkánsky kazateľ, vydal jeden komentár k regule (*Expositio fratris Hugonis super Regulam*, v *Speculum Minorum*, Benátky 1513) a považuje sa za predchodcu provensálskych spirituálov v neskoršom 13. storočí. Ubertino da Casale (1259 - 1329) vyučoval ako magister v Paríži a potom viedol spirituálov v Toskáne. Ako ostrý kritik cirkevnej hierarchie a bojovník za chudobnú cirkev sa dostal do konfliktu s pápežom Bonifácom VIII., strávil roky exilu na La Verne a skončil v 1317 v jednom benediktínskom kláštore. Jeho spisy ovplyvňovali priekopníkov observancie v 15. storočí.

„Bratia Evanjelia“ a ako sa len tie mnohé reformy až do najmladších čias rady nazývajú! Jedno sa zdá byť isté: Keby bolo možné regulu v observancii uskutočňovať, nevznikli by tolké rozštiepenia a sekty. A to všetko mi naháňa veľký strach.

Brat Rationabilis: Právom a nie bezdôvodne pochybuješ! No predsa len počúvaj, čo ti môžem k tomu na základe rozumných úvah povedať. Nemôže byť pochybností o tom, že sa kvôli skazenosti padnutého človeka sotva niekto nájde, kto by nebol dotknutý a zasiahnutý žiadnym hriechom. Nemôžeme sa vyhnúť ani tomu, že sú niektorí nedokonalí medzi tými, ktorí chválili evanjelióvú dokonalosť. Ale dávaj pozor, prosím ťa: Keď som bol v r.1526 na generálnej kapitule v Porciunkule, počul som viackrát ako generálny minister brat Francesco de Angelis, muž najvyššej životnej prísnosti, ktorý je jedným z obnovovateľov a očakáva reformu s veľkou túžbou,⁶ vysvetľoval, že je vraj spôsob života rodiny observantov vo všeobecnosti dobrý a bezpečný. Tí niektorí, ktorí v nej podľa onej formy žili, ktorí jej dali svätých otcov obnovy, t. j. sv. Ján Kapistránsky, sv. Bernard a iní, sú vraj údajne v dobrom stave a mohli by si byť istí vlastnou spásou. Lebo s týmto spôsobom života vraj nie je nič prepojené násilne, že by to bolo proti trom hlavným sľubom alebo proti iným podstatným predpisom regule, keby aj boli eventuálne v nejakých drobnostiach prešľapy. Ale týmito drobnosťami nie je bratom, ktorí to skutočne chcú, žiadnym spôsobom bránené duchovne *ad litteram* nasledovať regulu. Preto sú dnes mnohí, ktorí ju dodržujú v dokonalom spôsobe. Ja sám poznám nemálo tých, ktorými by svätý František - keby ešte žil - nepohrdol ako svojimi spolupútnikmi.

1907 (...) Áno, ako som už vyššie povedal, poznal som mnohých a poznám ich ešte aj dnes, ktorí boli alebo ešte aj sú pravými observantmi. Zreteľne to dosvedčujú svojím chvályhodným, vzorným, svätým spôsobom života a vo svojom šťastnom umieraní učinili mnohé zázraky.

V nasledujúcom sa veľa dozvieš, čo tvoje nepokojné svedomie utíši, predovšetkým výklady svätého Bernardína.(...) Uzatváram teda tým, že tento stav je istý, bratia v ňom dokonale zachovávajú regulu a môžu sa tým nakoniec spasiť.

Brat Stimulatus : Odpovedaj na moje námietky!

⁶ Francesco Quiñones (1475 - 1540) z Leónu (Španielsko), od r. 1523, 1526 bol opäť zvolený generálnym ministrom, 1527 potom kardinálom a 1530 vymenovaný za biskupa z Coria.

Brat Rationabilis: Urobím to rád. Najprv by som chcel, aby sme zväžili, a ty sa máš toho rozhodne držať, že sa výklady reguly pápežmi a inými doktormi musia s bázňou zachovávať. Nemysli si, že by sa kvôli vám nejakým spôsobom odklonilo alebo upustilo od čistoty reguly. Tvrdiť opak by bol zavrhnutiahodný omyl(...).Potom by totiž univerzálna cirkev hrešila, a síce tým, že by dala príležitosť k hriechu a znemožňovala by bratom dokonalosť, ktorú oni boli vo vzťahu k regule sľúbili. Tým by cirkev nebola vždy svätou, čo je ako tvrdenie nanajvýš nevhodné. Všetci pápeži a iní doktori, ktorí vysvetľovali regulu, hovoria, že bratia nie sú na základe ich sľubu viazaní testamentom sv. Františka. Znakom toho aj je, že sa testament pri skladaní rehoľných sľubov nespomína.

1909 Ďalej by som chcel povedať, že sv. František pápežom nepredpisuje, že nesmú objasňovať a vysvetľovať pochybnosti, ktoré môžu časom vznikáť. František, ktorý podriadil svoj rád a regulu Apoštolskej Stolici, by nebol býval nikdy niečo také urobil; a keby to urobil, bolo by to bývalo neplatné (podľa právnej normy kap. *Inferior*, dist. 21). Aj keby to nemohol zakázať svojim nasledovníkom (podľa právnych noriem cap. *Innotuit de electione* a cap. *Solitae, de maiortate et oboedientia*), a regula by nebola žiadnou regulou bez authority, vysvetlenia a potvrdenia apoštolským stolcom, nebola by žiadnou regulou a nesmela by byť zachovávaná. Tak sa vyjadruje Augustín v spise: *Contra epistulam (Manichaei quam vocant) „fundamenti“* vo vzťahu k evanjeliu: „Nemohol by som veriť evanjeliu, keby som nemohol veriť cirkvi, ktorá to potvrdila.“ A tiež neverím, že by bol býval sv. František zakázal dišpenz ohľadom niektorých predpisov reguly, ktoré sa týkajú vonkajšej fyzickej observancie (...) Okrem toho priznáva regula na rôznych miestach, že nie len pápež, ale aj zodpovední v reholi môžu poskytovať dišpenz; z toho sú však tri hlavné sľuby vyňaté. Toto zastávajú zhodne doktori, predovšetkým keď dišpenz nasleduje z nutného dôvodu alebo aktu lásky. Toto je postoj spoločný pre všetky rehoľné pravidlá a kanonické stanovy, ako hovorí sv. Bernard vo svojej knihe *De praecepto et dispensatione*. Týmto postojom sa nijakým spôsobom neodkláňa od dokonalosti reguly (...)Naproti tomu môžeme prijať fakt, že sv. František zakázal tie výklady, ktoré sa prehrešujú proti jej prikázaniam a prestupujú podstatu obsahu reguly.

1910 O výpovedi Hubertína hovorím, že sv. otcovia a doktori mali v úmysle mierniť prísnosť reguly pre nedokonalých v duchu bl.

Františka. Preto si ale nemusíme myslieť, že by boli bývali urobili na dokonalosti reguly škrty. Okrem toho som pevne presvedčený, že bratia nie sú zaviazaní k onej dokonalosti, ktorú vo svojom živote uskutočňoval bl. František, no len k tej, ktorá je obsiahnutá v regule.

K vysvetleniam reguly pápežmi, ktorých musíme pevne rozhodnutí poslúchať, sa pripájajú tie objasnenia, ktoré vydali sv. učenci nášho rádu: sv. kardinál a generál rádu Bonaventúra, sv. Bernardín v jeho úlohe generálneho vikára pri prvej reforme rádu, štyria magistri a mnohí iní nadovšetko svätí a učení otcovia, ktorí vydali početné objasnenia (výklady) a iné uzávery pre väčšie porozumenie a dokonalejšie nasledovanie reguly (...) ⁷Zo všetkých týchto výkladov zjavne vyvstáva, že pri zachovaní reguly sa nemá nič diať podľa vlastného chápania, ale všetko tak, ako to nariadili a opísali naši svätí otcovia.

1911 Pri druhej námietke odkazujem na môj komentár k 4. a 6. kapitole reguly, kde sú zodpovedajúce výklady najlepšie zostavené. Poslúchaj ich a budeš mať pokojné svedomie.

....K tretej námietke, o všeobecnom zjemnení, poviem, že toto sa často vyskytuje alebo je dosť rozšírené medzi nedokonalými, no trpia ním aj mnohí observanti, ktorých môžeš pri nasledovaní reguly napodobňovať, a tak sa zachrániť. Prijmi so všetkou starostlivosťou, že nie všetky prestúpenia reguly sú smrteľnými hriechmi. Maj pred očami, že sa v našej regule nájdu výpovede pod spôsobom dôrazných a významných predpisov, iné, ktoré majú rovnakú váhu ako predpisy, a zasa iné, ktoré majú účinok predpisu, iné platia ako rada a opäť iné ako napomenutie. Všetky tieto rozdiely nájdeš v dielach, kde sú pokyny jednotlivých kapitol reguly zoradené podľa ich stupňa. ⁸

1912 Venuj pozornosť aj tomu, že sú tri druhy prestúpení: To prvé je jednoduché a úmyselné. Týka sa predpisov, im rovnocenných pokynov

⁷ V texte nasleduje citát z Biblie, ktorý sa vykladá latinským komentárom Hieronyma: „Poslúchajú výroky 22, (,28) : „ Neprekroč staré hranice, ktoré vymedzili tvoji otcovia“ v 1. kapitole *De sepul*. Pričom svätý Hieronymus hovorí v kapitole *Transferunt* 24, q. 3. : *Transferunt principes iudae terminos, quos posuerunt patres eorum, quando immutant mendacio veritatem, et aliud predicant quam ab Apostolis quod a patribus acceperunt. Ille*“. Učené citáty tohto druhu, ktoré sú aj pre „úbohého a jednoduchého brata“ ponechané v latinčine, zdobia dialóg. Kde argumentáciu presycujú obsahovo skôr rušiace ozdoby a odkazy na pramene ako aj početné narážky na právne stanovy, sú tieto z tohto prekladu vypustené.

⁸ Ako prvý zadelil regulu adekvátne jej stupňu záväznosti do výrazných alebo im rovnocenných prikázaní eventuálne rád a napomenutí Nikolaus von Osimo (+ po 1453 v Ríme). Jeho malý traktát *Praecepta Regulae* alebo *Mandata Regulae* sa rozšíril aj do ľudového jazyka.

alebo vecí, ktoré majú účinok predpisu. Také priestupky sú podľa pápeža Klementa V. smrteľnými hriechmi. Prestúpenia napomenutí a rád nie sú žiadne smrteľné hriechy.

To druhé sa deje nedbalosťou a korení v určitej hlúpej ťažkopádnosti. Tu nejde vždy o smrteľný hriech, najmenej u vecí, ktoré nemajú charakter prikázania. To sa týka potom toho, keď nejaký priestupok neodvádza od Božej lásky, lebo len za tohto predpokladu môže byť podľa Tomáša Akvinského II-II, q. 54 čl. 3 vážna reč o smrteľnom hriechu. Môže tu ale existovať nedbalosť v malých veciach v takej miere, že láska ochladne, duch odumrie a upadneme do väčších hriechov. Vo veciach, ktoré sú zdôvodnené v Božom zákone alebo sú požadované úradom, by bola významná nedbanlivosť smrteľným hriechom, obzvlášť keď vedie zanedbávanie potrebných vecí k významným škodám sebe samému alebo zlým príkladom je to na škodu druhých, obzvlášť tých, ktorí sú zverení iným do starostlivosti.

Tretí druh prestúpenia opovrhovaním a pohrdaním, pričom to druhé je nádorom pýchy. Ako sa ukazuje, je toto prestúpenie obyčajne smrteľným hriechom. Preto je potrebné u rehoľníkov, ktorí sa neusilujú o observanciu svojho stavu, ale naopak regulu, štatúty a ceremónie ich rádu slepo porušujú, vo všetkej vážnosti pochybovať o ich svätosti, keď v tom zotrývajú až dokonca. Lebo potom už očividne hrešia z opovrhnutia. Napriek všetkým týmto veciam hovorím a opakujem to ešte raz: Môžeš sa v ráde zachrániť, keď chceš. Lebo rád nemá v sebe nič neodlúčiteľné, čo by bolo proti podstatnej čistote reguly. V každom čase bolo mnoho dobrých bratov, ktorí regulu dokonale zachovávali, a sú ešte aj dnes. Keď bol blažený František zarmútený svármí medzi jeho bratmi, prehovoril k nemu takto Kristus: „Prečo sa rmútiš nad svármí, ktoré plodia bratia. Ja sám som tento rád zasadil, budem ho chrániť a vždy v ňom budú naozajstní nasledovatelia reguly. A takých budem vždy prebúdzat' k životu.“

3. Prečo sú dejiny rádu plné štiepení

1913 K štvrtej námietke ohľadom týchto mnohých štiepení je treba povedať nasledovné: hoci je naša regula dokonalá, vnuknutá Duchom Svätým a odvodená z Evanjelia, objavovali sa v ráde aj tak vždy znova najrôznejšie sekty a početné obnovenia, ale aj mnohí dobrí bratia, prirodzene aj ich opak. Za tým ostatným spomenutým túži ľudská prirodzenosť, je predsa náchylná k zlému a nechýba ani závišť démonov, ktorí vidia úspech Cirkvi a prosia preto o to Boha, aby smeli

znižiť rehoľný život. Pozri k tomu knihu: „*Konformity*“ (od Bartolomeja z Pisy) a *Kroniky rádu*.⁹ Už v čase blaženého Františka sa začali niektorí bratia odkláňať od dobrej cesty a zavádzať novinky (...). A potom ako sa už v čase blaženého Františka niektorí bratia stali magistrami teológie, bolo nariadené bratom Jánom z mesta Castellana, druhým generálnym ministrom,¹⁰ že žiadny brat sa nemá nazývať magistrom (majstrom). V tomto čase vzniklo veľa otvorených otázok o výklade reguly. Preto vydal pápež Gregor IX vysvetlenie reguly a zosadil brata Eliáša ako generálneho ministra, ktorý rád takmer zničil. Bratovi Eliášovi tiež veľmi odporovali sv. Anton Paduánsky a brat Adam Marsh. Ty vidíš : V reholi boli vždy dobrí a iní bratia.¹¹

Keď sa tieto ťažkosti v čase Haima, piateho generálneho ministra¹² ešte zväčšovali, vydali tí štyria magistri výklad reguly. ¹³Vtedy prehlásil Inocent IV. autoritu brata Eliáša ako celkom nekompetentného, on bol vtedy príčinou mnohých novôt a sporov v ráde. Brat Haimo ako generálny minister ale prehlásil laických bratov v prítomnosti pápeža za neschopných vykonávať úrady rádu, hoci oni tieto úrady doposiaľ vykonávali. Vzhľadom na ľudskú nedostatočnosť sa stalo nevyhnutné zmeniť prosté a jednoduché zvyky počiatkov.

1914 Práve tak bolo v ráde v čase bl. Jána z Parmy, siedmeho generálneho ministra,¹⁴ veľa súženia a nemálo prejavov úpadku. Proti

⁹ Z „Kroník“ používa vydavateľ znateľne *Historia septem tribulationum* od Urbina da Casale, *Leggenda antica*, ed Minocchi, ako aj *Chronica XXIV Generalium*.

¹⁰ Johannes Parenti, občan Ríma a Doktor Jurisprudencie (práva) bol generálnym ministrom v r. 1227 - 1232.

¹¹ Vydavateľ nasleduje v tomto odseku častejšie *Memoriale Ordinis Minorum*, v *Speculum Minorum, Rouen 1509*, a iné podobné zbierky. Porovnaj J.-X. Lalo, *Les premiers mémoires imprimés de l'Ordre franciscain*, Vicenza 1976, 29- 214. Spomínaní protivníci Eliáša z Asissi, ktorý viedol rád po smrti Františka až do r. 1227 a na novo ako generálny minister 1232-1239, odôvodňovali ako docenti teológie vlastné rádové školy: Antona Paduánskeho 1224 v Hornom Taliansku a Adama von Marsha 1245 v Oxforde.

¹² Haimo von Faversham, ako teológ v Paríži nazývaný „Aristotelissimus“, vyučoval ako menší brat na rádovej škole v Oxforde, Tours, Bologni a v Paríži. Bol provinciálom v Anglicku 1239 a viedol rád 1240 - 1244(+).

¹³ Tu spomenutí štyria parížski magistri, ktorí vydali v nariadení kapituly z Montpellier 1241 významný komentár reguly, sú Alexander von Hales, Jean von la Rochelle, Robert la Bassée a Odo von Rigauld

¹⁴ Johannes Buralli (1208 - 1298) von Parma - vyučoval po vstupe do rádu 1233 v Boloni a Neapole, zúčastnil sa Koncilu z Lyonu a bol generálnym ministrom (1247 - 1257).

niektorým bratom, ktorí vzdali spoločný život a chceli žiť vlastným spôsobom, zakročil tvrdými trestami.

V čase sv. Bonaventúru, ôsmeho generálneho ministra, bolo v ráde veľké zanedbávanie disciplíny; preto sa usiloval veľmi o obnovenie rádu.

V čase br. Gonsalvusa, 15. generálneho ministra,¹⁵ došlo na rímskej kúrii - k hlučnému, škandalóznemu a poburujúcemu vyrovnávaniu sa s dodržiavaním reguly. Na jednej strane vzniesli Hubertin von Casale, brat Raymund - ako 13. generálny minister bol pápežom zosadený z vedenia rádu, potom ako bol menovaný biskupom z Padovy a tohto úradu sa vzdal¹⁶ - a mnohí iní spolupútnici žalobu voči komunite bratov a tvrdili, že sa tam nenasleduje regula. Na druhej strane obhajovali br. Alexander z Alexandrie a mnohí iní komunitu. Vtedy obdržali br. Hubertin a br. Raymund imunitu, čím nemohli byť nijako atakovaní, volaní na zodpovednosť za rekurziu (st'ážnosť na odvolanie) na pápeža. Toto všetko bolo príležitosťou pre mnohé neprijemnosti.

1915 Neskôr vysvetlil na koncile vo Viedni pápež Klement V. s celým koncilovým zhromaždením, že spôsob života bratov pozastavený Hubertinom, aký sa naozaj nasledoval, sa javí byť istým a prípustným. Na onom koncile došlo aj k skvelému objasneniu (vo vzťahu) k regule: *Exivi de paradisi*. Zo strachu pred prenasledovaním otcami komunity sa stal spomínaný Hubertin mníchom sv. Bernarda. Mnohých z jeho spolupútnikov veľmi pohoršovali otcovia komunity, lebo sa správali ako opáti a veľkí preláti. Hore uvedeným pápežom boli nútení vrátiť sa do rádu. Tam mnohí žili dobre a naplnili tak dni svojho života.

Po koncile vo Viedni nechal už spomínaný generálny minister Gonsalvus pri príležitosti svojej návštevy rádu strhnúť nákladnú budovu, vzal bratom nádherné odevy a aj všetky ostatné neobyčajné a prebytočné veci a zakázal im pravidelné príjmy, dokonca pod hrozbou exkomunikácie. Nakoniec obnovil celý rád, hoci po jeho smrti, ako popisuje Alvarus, zloba mnohých upadnutých bratov opäť všetko zmarila. V jeho úsilí o reformu prispel aj k mnohým prenasledovaniam.

¹⁵ Gonsalvus Hispanus von Valboa (1255-1313), viedol Parížske rádové štúdium a bol potom generálnym ministrom (1304 - 1313).

¹⁶ Raymund Godefroy (Gaufredi) viedol rád (1289-1295); k nemu má poznámku Heribert Holzapfel, *Príručka dejín františkánskeho rádu, Freiburg 1909*, 50: „Na skvejúcej sa kapitule v Rieti 1289 bol „proti vôli pápeža“ zvolený za generála. Patril k tej prísnejšej strane vo vnútri komunity....Predsa sa zdá byť jeho postoj....podľa ponímania pápeža Bonifáča VIII. príliš mierny, v dôsledku čoho musel opustiť v r. 1295 svoj úrad , potom ako odmietol jemu ponúkané biskupstvo.“

Keď bol v r. 1300 na vizitácii konventu v Paríži a reformoval ho, *obiit suspensus in latrinis, ut dicitur*.¹⁷ No krátko po jeho smrti sa zjavil - ako komentuje Alvarus - v nebeskej nádhere : Sedel na tróne, v ruke mal žezlo, na hlave zlatú korunu, a vysvetlil, toto kreslo mu bolo priznané, lebo on regulu zachovával v čistote, žezlo symbolizuje víťazstvo, koruna martýrium.

1916 Keď brat Alexander z Alessandrie, 16. generálny minister,¹⁸ zomrel, boli po jeho smrti mnohé obnovy, lebo rád zostal 17 mesiacov bez generálneho ministra a niektorí horlivci za regulu sa od komunity oddelili. Boli toho názoru, že rád pôjde dolu vodou a vyhlásenia Martina V. {=Klementa V.} by sa nedodržiali. Preto obsadili niektoré usadlosti ozbrojeným násilím, rozohnali bratov, ktorí nedodržiavali regulu, lebo prechovávali obilné sýpky a vínne pivnice; k tomu ešte aj dosadili iných gvardiánov a zmenili habit. Takýmto spôsobom prišlo v rokoch 1315 - 1316 k mnohým poburujúcim činom voči prelátom rádu.

V čase brata Michaela z Cesany¹⁹ dochádzalo ešte vždy k mnohým obnovám a škandálom v ráde. Mnohí sa dištancovali od komunity kvôli horlivosti za observanciu a obžalovali ostatných bratov v mnohých bodoch predovšetkým kvôli nákladným habitom a nadbytočnému hromadeniu vína a obilia. Čo sa týka týchto bodov, nariadil pápež Ján XXII. a prikázal, aby bratia vo vzťahu k tejto veci boli podriadení svojim predstaveným, ktorí by sa mali radiť s dôverníkmi. V tom získavame jasnosť, dbáme na štatúty Martina V. A na tie ostatné, ktoré schválila kapitula z Burgosu v r. 1524 a kapitula v Porciunkule v r. 1526.²⁰ Keď sa týchto držíme, môžeme mať pokojné svedomie.

V tom istom čase zaviedli mnohí pod zámienkou reformy všelijaké obnovy, predovšetkým zmeny habitov a kapucní. Nazývali sa fratizelli, begíni alebo bratia chudobného života. Pretože boli v mnohých veciach na omyle, odsúdili ich pápež Ján XXII. a svätá matka cirkev ako

¹⁷ Do latinčiny diskkrétne zaodetá veta znamená doslovne: „zomrel obesený v záchode; ako to má rada fáma“

¹⁸ Alexander Bonini (1270-1314) z Alessandrie viedol rádovú školu v Paríži a neskôr ako generál aj celý rád (1313-1314).

¹⁹ Michael von Cesena (+1342), vyučoval od 1315 v Paríži, stal sa 1316 generálom rádu, obrátil sa v spore o chudobu ako proti spirituálovi tak aj proti dominikánom a pápežovi Jánovi XXII., ktorého označil za heretika, bola na neho 1228 pápežom uvalená kľatba a utiekol k cisárovi Ludwigovi do Mníchova.

²⁰ Generálna kapitula z r. 1526 zvolila opäť Francisca Quiñonesa, ktorý vydal nariadenie o služobných predpisoch v rekolekčných domoch.

nerozvážnych, pyšných, škandálnych, rebelských a heretických a exkomunikoval ich ; pozri o tom výčitky, ktoré proti nim vzniesla bula menovaného pápeža. Predovšetkým zakázal nosiť habit s pokarhanie zasluhujúcou kapucňou, ktorá zohyzďovala habit, a rozkázal im, aby sa vrátili k jednote rádového šatu. Tá iná forma habitu je údajne znakom duchovného úpadku a oni sú vraj tuláci a vagabundi. Nazval ich deťmi nedôvery, aj oblakmi bez vody, ktoré sú hnané vetrami dookola, a tiež mýliacimi hviezdami, ktorým je prisúdená búrka, atď.

1917 V čase Geralda Eudesa, 18. generálneho ministra, boli zavedené na generálnej kapitule z Perpignana mnohé obnovy a nové ceremónie, ktoré boli ale potom na kapitule v Assisi odvolané.²¹

V čase Wilhelma Fariniera,²² 20. generálneho ministra, bola táto malá biedna loďka ešte vždy ohrozená mnohými nebezpečenstvami. Z tohto dôvodu a pretože sa chcel pokúsiť o novú reformu, si vyprosil istý brat Gentilis zo Spoleta od pápeža Klementa VI. štyri usadlosti v provincii sv. Františka [= v Umbrii]. Predstieral, že budú túto regulu duchovne žiť s ostatnými bratmi v dobrovoľne zmenených habitoch. No ale pretože tým vzniklo v mnohých provinciách mnoho pobúrenia, predovšetkým preto, lebo sa na dvore pápeža hovorilo o komunite v dost' zlom svetle, nechali menovaný generálny minister a otcovia, ktorí sa zišli na generálnej kapitule v Assisi, brata Gentila ešte s dvoma inými uväzniť, pretože prijali nejakých heretikov do svojich osád. Privilégium pridelené Klementom VI. im bolo Innocentom VI. plne odobrané a tie štyri usadlosti boli vrátené komunite. Bol to čas, v ktorom musel rád trpieť mnohými záťažami, vnútornými napätiami, škandálmi a hanbou.

Počas trvania dlhoročnej schizmy v cirkvi od Urbana VI. Až po Klementa V. bola navyše schizma aj v ráde : Lebo boli dvaja pápeži, boli aj dvaja generáli. Francúzi, Španieli a Angličania prináležali pápežovi v Avignone a mali vlastného generála; Taliani, Nemci a Maďari naproti tomu prináležali s iným generálom pápežovi Urbanovi VI., ktorý mal rezidenciu v Ríme. Keď bola schizma ukončená a cirkev bola opäť zjednotená na koncile v Kostnici pod Martinom V., bol zvolený pre celý

²¹ Francúz Geraldus Odonis (Giral Ot, 1290-1349), súčasník Jána XXII., viedol rád 1329-1324; spomínané generálne kapituly sa zišli spolu 1331 vo Francúzsku a 1334 ako aj 1339 v Umbrii.

²² Wilhelm Farinier nasledoval v úrade Geralda, ktorý bol vymenovaný arcibiskupom z Ravenny a viedol rád 1348-1357. Vydal novú redakciu konštitúcií, ktoré predložené 1354 siahajú k Bonaventurovi a sú nazvané po generálovi „Farinérie“.

rád jediný generálny minister, a síce brat Antonius z Massana.²³ To, že život v reholi za jeho pôsobenia veľmi ochabol, bolo dôvodom na jeho zosadenie.

1918 Od čias Gregora XI., keď serafínsky rád trpel mnohými súženiami spolu so svätou matkou cirkvou kvôli zmienennej schizme, dali sa mnohí dobrí bratia, ktorí boli horlivcami reguly, do pustovní; ostatní sa usilovali žiť počestne v kláštoroch. Z tohto dôvodu prežili ako jedni tak aj druhí mnohé súženia. Hľadali preto pomoc a dostali sa až na koncil v Kostnici. Tento ich prijal láskavo, poskytol im pomoc a oddelil ich od ostatných bratov. Títo bratia boli poslušní a boli ešte vždy nazývaní „observancia“. Koncil im dal pre zaalpské (netalianske) oblasti ako generálneho vikára brata Nicolausa Rodolpha²⁴. Tak žili istý čas nejakí bratia pod generálnym ministrom, druhí, teda observanti, pod generálnym vikárom.

Po smrti Martina V. a za jeho nasledovníka Eugena IV. vzniklo na generálnej kapitule pri voľbe generálneho ministra obrovské rozdvojenie. Podľa prania pápeža mala mať celá observancia len jedného generálneho vikára. Nato vymenoval pápež so súhlasom generálneho ministra za zachovanie observancie pre zaalpské oblasti ako generálneho komisára brata Johanna von Mauberta. Na žiadosť pápeža poslal mnohých dobrých bratov do Ríma s poverením reformovať konvent v Aracoeli. Keď pápež potom spoznal ako observancia vykvitla²⁵ a že sa k nej pripojili mnohí urodzení a učení muži, dosadil na radu svojich bratov kardinálov do zaalpských oblastí *motu proprio* vyššie menovaného Johanna von Mauberta ako generálneho vikára. Pre oblasti na talianskej strane Álp menoval za generálneho vikára Jána Kapistránskeho. Vtedy bola v prospech bratov

²³ Antonius von Massa Marittima, najprv generálny vikár od 1423, viedol rád 1424-1430. Generálna kapitula v Assisi zvolila 1430 za jeho nasledovníka Wilhelma z Casale.

²⁴ Nicolaus Rodolphe, generálny vikár 1415-1419, bol prísne vzaté kompetentný len pre francúzskych observantov.

²⁵ Ku chronológii: 1444 prešiel Aracoeli k observantom. Vtedy bol Jean Perioche von Maubert generálnym vikárom pre netaliansku horskú časť (1443-1451), zatiaľ čo Johann von Capestrano (1443-1446, 1449-1452) a Jakob von Primadizzi (1446-1449) stáli na čele južnoalpských observantov.

vydaná bula.²⁶ Nariadila dosadiť v provinciách pre observantov namiesto provinciálnych ministrov provinciálnych vikárov. Prvým generálnym vikárom na tejto strane Álp bol teda blažený Ján Kapistránsky. Spolu so sv. Bernardínom a blaženým Jakubom z Marky a s mnohými inými svätými bratmi dali tejto reforme jej spôsob života a podobu.²⁷

1919 Týmto spôsobom rástla a pokračovala rodina observancie s milosťou Pána a bude sa aj naďalej rozvíjať od dobrého k lepšiemu a mať trvanie vo večnosti. Ale od tejto chvíle boli kapituly slávené oddelene vždy jednou alebo druhou časťou. Na nich (kapitulách) boli vydané mnohé nariadenia na udržiavanie observancie.²⁸ Boli tiež mnohé prenasledovania svätej rodiny observantov , pretože otcovia konventuáli ich chceli v rôznych dobách zničiť. To ale náš Pán a Boh pohnutý prosbami serafínskeho otca nepripustil. Tak vydal Kalixt III. na žiadosť konventuálov rôzne nimi vyprosené a im poskytnuté buly, ktoré Eugenovu bulu a niektoré iné nariadenia modifikovali, hlavne tie, ktoré prekážali observantom. Jeho nasledovník Pius II. ale potom všetko odvolal. Tak ako bol podľa mena („pius“) zbožný, tak poskytol v skutočnosti našim observantom mnohé indulty (predĺženia lehôt) a privilégii, ktoré slúžili ich zachovaniu.²⁹

4. Útrapy a roztrieštenia najmladších čias

1920 Ešte po dnešný deň sa kolíše tento biedny člín sem a tam , hnaný mnohými vnútornými štiepeniami a oddeľovaniami , ktoré mu spôsobili ctižiadostiví a nerozumní bratia. Tak v čase Alexandra VI.

²⁶ Eugen IV. vydal bulu : *Ut sacra* v dvoch verziách z 11. januára a 23. júla 1446. Ona „viedla ku skutočnému oddeleniu: observanti mohli teraz konať každé tri roky svoju generálnu kapitolu na voľbu provinčného vikára. Porovnaj Lázaro IRIARTE, *Františkánsky rád. Príručka dejín františkánskeho rádu*, Altoeting 1984, 75. K bule *Ut sacra*. Duncan Nimmo, *Reform and Division in the medieval Franciscan Order. From Saint Francis to the foundation of the Capuchins (Reforma a delenie v stredovekom františkánskom ráde. Od sv. Františka až po vznik kapucínov.)* (1226-1528), Rome 1987, 632-636.

²⁷ Spolu s Albertom zo Sarteano sú títo traja spomenutí bratia „piliermi“ talianskej observancie.

²⁸ Francesco Lichetto, generálny minister 1518-1520, nechal redigovať nové predpisy pre observanciu. Zakladajú sa predovšetkým na štatútoch z Barcelony (1451) a boli upresnené generálnou kapitulou v Burgos 1523: *Statuta generalia Fr. Minorum regularis Observantie*, Ferrara 1523.

²⁹ Pius II. Piccolomini-pápež podporoval veľkoryso šírenie observancie. odvolal bulu: „*Illius cuius in pace*“ svojho predchodcu Kalixta III. z februára 1456 dva roky neskôr tým, že obnovil bulu Eugena IV. 11. októbra 1458.

vymohol istý Ján z provincie *Angelorum* s pápežskou podporou rozdelenie, ktoré si vyprosil falošnými, vypočítavými, zlomyseľnými informáciami; no bolo to tým samým pápežom Alexandrom odsúdené, keď spoznal jasnejšie pravý stav vecí. Zatiaľ čo sa zvyšní spolupracovníci vrátili do materského lona, nechce Ján poslúchnuť pápeža; vydal sa nanovo na cestu do Ríma a zomrel cestou a mimo rehole.³⁰ Podľa neho sa istý brat Angelus zo spomenutej skupiny lopotil s tou istou nafúkanosťou, cestoval do Ríma a znovu nazad a spotreboval veľa času a veľa sandálov, no nebol úspešný a musel sa vrátiť ku spoločenstvu.

On a mnohí iní priniesli našej observancii pri Rímskej kúrii mnoho nepokoja a mrzutostí; nakoniec ale zostali bez úspechu. A na „všeobecnej generálnej kapitule“, ktorá sa slávila v čase Lea X, bol urobený všetkému zmätku koniec.³¹ Na každej kapitule bola vydaná bula únie, ktorá zjednotila všetky roztrieštenosti, ako je zaznačené v kronike - knihe spomienok. Tam nájdeš aj mnohé, pri ktorých sa kvôli krátkosti nezastavím. Predovšetkým onen veľký nepokoj, ktorý rozpútal magister Egídius Delfini z Ameria, keď sa vo svojej úlohe generálneho ministra v čase Alexandra VI. usiloval zjednotiť celý rád.³² Jeho dobrá vôľa a horlivosť boli síce preukázané, napriek tomu sa zdalo, že jeho úmyslom bolo zničiť observanciu, nato ho generálna kapitula v Ríme s hanbou uvoľnila z jeho úradu.

Dalo by sa len s veľkými ťažkosťami podávať správu o tom, koľké škandalózne myšlienky a nebezpečné novoty sa do rádu zaviedli. To neplatí len o pohľade na „rozdelenie rodiny“ observancie, ale aj o rozdelení samotnom a potom (pozri v spomienkach rádu), ako sa to ukazuje pri klarenéroch, amadeitoch, bratoch od kapucne, pri bratoch

³⁰ Ide o Johanna z Guadalupe (1506). Ako zástanca najprísnejšej observancie nespokojný v „regulárnej“ observancii, vytvoril pre svojich druhov habit s dlhou špicatou kapucňou a obdržal r. 1496 od Alexandra VI. bréve (stručne zhrnuté pápežské nariadenie), ktoré im umožňovalo utiahnuť život v niektorých osadách okolo Granady. Boli podriadení bezprostredne generálnemu ministrovi a mohli s pápežským nariadením všade pôsobiť. Pretože nenosili žiadne sandále, nazývali ich „bosými“ predovšetkým v Portugalsku tiež „capuchos“. Po viacerých prestupoch sem a tam (návrat k observancii a novej samostatnosti pod konventuálnym generálom) boli „bosí“ 1517 bulou únie Lea X. pripojení rádu observantov. K tomu: IRIARTE, *Františkánske rády*, 137-138.

³¹ Pohnutá kapitula z mája - júna 1517 spojila zástupcov rôznych františkánskych rodín k jednému „capitulum generalissimum“. Spomenutá bula únie *Ite vos in vineam meam* je datovaná od 29. mája 1517. Tvorila základ pre definitívne oddelenie observantov a konventuálov a spojenie všetkých reformovaných skupín pod generálnym ministrom z prvých.

³² Egídius Delfini viedol menších bratov 1511- 1506 a podnikol posledný vážny pokus zjednotenia celého rádu. O jeho dobe a uvedených *Statua Alexandrina* z r. 1500 pozri: HOLZAPFEL, *Františkánsky rád*, 142-147; IRIARTE, *Františkánsky rád*, 76-77.

od Evanjelia a pod. Títo v úmysle zaviesť všeličo nové pripravili rádu v mnohých provinciách nejedno pohoršenie, hanbu a škodu, aj na Rímskej kúrii, hoci táto nechala ich plány stroskotat' a oni boli nútení vrátiť sa naspäť k spoločnej jednote na generálnej kapitule, ktorá sa konala v dobe Júliusa II. a Leva X. v Ríme.

5. *Proti iniciátorom kapucínskej reformy*

1921 A predsa tento jed prepuká niekedy nanovo (aj v súčasnosti). Lebo aj dnes niektorí povstávajú a podnikajú také obnovenia ako zmenu habitu a na pohoršenie pre rádový život rád opúšťajú.

Brat Stimulatus : Ja som niektorých z nich spoznal. Aký názor máš na nich?

Brat Rationabilis: Ja hovorím: sú to trúfalí chlapíci, sú to ignoranti vo vzťahu k regule a skladaniu rehoľných sľubov sú to vagabundi, pyšní a ctižiadostiví, radi by boli nazývaní reformátormi rádu, vkladajú pritom dokonalosť do vonkajšieho človeka, no o toho vnútorného sa starajú len málo. Sú netrpezliví, tvrdohlaví a majú zlé svedomie, sú bez ducha a úcty, lebo hovoria o ráde zlé veci a dokonca ho ohovárajú pred svetskými ľuďmi.³³ Proti nim je nariadený rozsudok pápeža Jána XXII., ako sme vyššie uviedli. Proti týmto „moderným“ svedčí obzvlášť tiež rozsudok cteného otca generálneho ministra, brata Františka de Angelica, ktorý ich exkomunikoval.³⁴ Existuje tiež autentické breve od pápeža Klementa VII., že ich exkomunikuje, niektorých z nich po mene.³⁵ Ten istý pápež vysvetlil biskpovi z Camerina,³⁶ že Jeho Svätosť nevie o bule, na ktorú sa menovaní odvolávajú u pápežského pontifikátu, a nikdy nebol úmysel zaručiť rádu takéto indulty. Lebo bratia by mohli duchovne nasledovať regulu rádu aj tak, ak by skutočne chceli.

³³ Tituly, ktorými sú tu kapucíni nazývaní, pochádzajú z jednotlivých búl, ktoré odsúdili už pred 200 rokmi spirituáli. Por *Quorumdam exigit* z 7. októbra a *Sancta Romana* z 30. decembra 1317.

³⁴ Uvedená „exkomunikácia“ Františkom Quinonesom nie je známa.

³⁵ Ide o breve *Cum nuper* z 8. marca 1526.

³⁶ Biskup Giangiacomo Buongiovani odporučil Rímskej kúrii brata Ludovíta Tenagliu z Fossombrone.

V zjednocovacej bule prikazuje Lev X. mocou svätej poslušnosti, že sa nesmú vytvárat' nové členenia, ale že majú žiť všetci s bratmi „rodiny“ alebo s konventuálmi. Napriek tomu sú títo zídenci z cesty oklamaní a oslepení diablom, raz sami, inokedy s druhmi, raz boso, inokedy v sandáloch, raz do jednej úbohej chatrče, inokedy do druhej. Veľa sa zdržujú na hospodárstvach, hádajú sa, z vlastnej kompetencie si zvolia gvardiánov, potom ich zase nechcú poslúchať. Konajú veľa ľahkovážností a hlúpostí, o ktorých sa hovorí na jarmokoch v hrách pre deti. A to hovoria bratia, ktorí sa nechali nimi oklamať, pripojili sa k nim a potom, ako spoznali celý podvod, vrátili sa späť k stádu.

1922 Skutočne, títo chudáci sa mýlia, keď čítajú o spôsobe správania blaženého Františka, ako sa správal na začiatku svojho obrátenia. Pretože bolo prvých bratov len málo, putovali sami, zdržiavali sa na samotách a pri domoch svetských ľudí a nosili na sebe rozdielne habity. Keď ale František obdržal potvrdenie reguly, prikázal im, aby bývali spolu v usadlostiach a chodili vo dvojici. Viedol rád k náležitému správaniu sa a k správaniu, ako si to sami predstavovali. Ale poblúdili ako mnohí v skorších aj terajších časoch. Oni všetci sú zvedení démonmi. A tak bol raz v čase sv. Františka jeden brat svätého života, ktorý bol horlivý v modlitbe a v dodržiavaní ostatných observancií reguly, takže ho bratia mali za svätého. Okrem iného držal také prísne mlčanie, že sa spovedal len prostredníctvom znakov. Keď tam prišiel blažený František, chválili ho bratia pred ním nadovšetko. Keď mu však rozprávali o jeho spôsobe spovede, spoznal František v duchu, že onen mních je vraj na pomýlenej ceste a povedal bratom, že je zavedený do omylu. Keď tam prišiel aj generál, aby navštívil blaženého Františka, a aj on spolu s ostatnými chválil tohto brata v prítomnosti sv. Františka, odvetil mu svätec : „Chcete vidieť, že v jeho diele svätosti je podvod? Dajte mu príkaz, aby sa spovedal ako iní a uvidíte, že on vás neuposlúchne.“ A tak sa stalo: Keď mu generálny prikázal, aby sa spovedal dvakrát týždenne, položil si onen mních prst na ústa a dal na vyrozumienie potriasaním hlavy, že to nechcel urobiť, lebo vraj nechce porušiť mlčanlivosť. Nato povedal svätec: „Povedal som vám. Budete vidieť, aký koniec to vezme.“ Niekoľko dní potom odhodil onen brat habit a opustil rehoľu.

O krátky čas ho stretli dvaja bratia ako veľmi chudobného pútnika. Mali s ním súcít a povedali mu: „ Ó, ty úbohý, už skončil tvoj svätý cnostný spôsob života?“ On odpovedal a opakoval frázu, aká je bežná u ľudí zo sveta : „ Na môj veru!“ Bratia odpovedali: „Ó, úbohý, v dovolených

veciach si znášal osteň mlčania a teraz prisaháš pri viere!“ Krátko na to zomrel mimo rehole. Tak sa bude viesť tým, ktorí kvôli veciam, ktoré sú nezáväzné a dobrovoľné, zanedbajú to podstatné.

1923 Tieto veci som tu uviedol preto, aby si isto vedel, že v tejto svätej observancii môžeš získať svätosť; tento stav je skutočne najistejší. Lebo, ako bolo povedané, nemá nič naisto v sebe, čo by narážalo na čistotu regule a tiež nič, čomu by si sa nemohol vyhnúť, keď chceš.

Ako už bolo povedané, v ráde sa vyskytovali vždy novinky. Dokonca v čase blaženého Františka sa život v ráde príležitostne skutočne odchyľil od svojej dokonalosti. No predsa, vždy bolo dost nasledovateľov reguly. A práve v súčasnosti, kedy by sa rado zazdalo, že observancia by sa mohla odkloniť od svojej dokonalosti, je možné nájsť mnohých svätých a mimoriadne dokonalých bratov. Žijú v spoločenstve, zachovávajú regulu a vedú nanajvýš observantný život. Ešte aj v smrti sa dali cez mnohé znaky poznať, že ich život bol správny, istý v svätosti a Bohu veľmi milý. A že sa títo bratia držali spoločenstva a vyhýbali sa vlastnej ceste, pozorovali delenia sa a štiepenia s odporom. Pozri si o tom v knihe konformít a neustále v nej čítaj, predovšetkým tie úseky o Františkovi ako o tom, ktorý regulu dáva a o tom, ktorý podnecuje život. Prinesie ti to útechu a ovocie.

Zo všetkých týchto dôvodov považujem za istejší zostať v reholi a v spoločenstve a žiť na oných miestach, ktoré kapitula nariaduje a prikazuje. Lebo toho sa držia mnohí významní a najsvätejší otcovia a dodržia pravidlá bez zranení a bez jediného rozporu. A pretože je tento stav ako bolo povedané bezpečný nad každú pochybnosť svojou svätosťou, musia byť odštiepenia a obnovy či obnovovania Bohu a ľuďom určite odporne. S takými obnovami neslobodno začínať, len ak by rehoľa alebo observancia boli celkom vyhasnuté.

Týmto spôsobom konali veľkí otcovia v čase Klementa V. a Eugena IV.; na koncile v Kostnici vzniesli nanajvýš ťažké obvinenia, lebo v reholi už nebola vôbec žiadna poslušnosť a žiadna chudoba. Bratia mali majetky, príjmy a peniaze ako jednotlivci a vlastnili košele, topánky a cenné šaty a bez rozváženia si jazdievali na koňoch. Ešte k tomu boli cnosť a čistota ohrozované všelijakými praktikami. O Božské ofíciom, modlitbu a iné predpisy regule sa nestarali. Čítaj o tom v traktáte z menovaného koncilu. Nájdeš veľa obludného, čo tu kvôli krátkosti a čestnosti nechcem hovoriť. To všetko by im bolo

bývalo dalo dostatočné dôvody odťahnuť sa od priestupníkov a obnoviť observanciu. V súčasnosti predsa len nevidím v našej observantskej rodine žiadne také ani len raz zrovnateľné stavy, ktoré by niekoho zdržiavali od skutočného poslúchania reguly; a keby to tak bolo, Bože chráň, muselo by sa proti tomu zakročiť

1924 Hoci mnohí štekajú a hovoria proti modernému spôsobu života, že čln sa prederavil a observancia je na dne, predsa len tvrdím, že za takými slovami stoja len závisť, nenávisť a ctižiadostivosť. *Et quia nequeunt, velvolunt esse dignimerito proprio, apparere volunt in comparatione peiorum*, ako hovorí už Chrysostomus.³⁷ Ja ich ale napomínam nasledovať rady Vykupiteľa, ten hovorí: *Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate* (Jn 7, 24). Budú môcť skonštatovať ako ja: Keď sa vezme do úvahy ľudská nedokonalosť, potom nevidím v súčasnosti žiadne väčšie ochabnutia „rodiny“ observancie, ako to mohlo byť pred 30 alebo 40 rokmi. Počet nedokonalých narástol, lebo narástol aj celkový počet bratov. Tým sa ale aj znásobil počet dokonalých. A keď chcú nasledovať svetlo rozumnosti a svedomia a nie vášne, potom spoznajú, že „rodina“ je úplne a celkom observantná a nechýba poslušnosti, chudoby, čistoty, odovzdanosti a Ducha, ako možno chýbala rodine v minulosti, a že v súčasnosti nieto viac pohoršení ako v minulosti, a že môžu dnes v ráde plniť Božiu vôľu, keď len chcú.

Frater Stimulatus: Čo teda máme robiť?

Frater Rationabilis: Myslím, že môžeme zostať v spoločenstve s rozumnou motiváciou a bezpečným svedomím. Preto sa rozhodni zostať na miestach, na ktoré ťa určila kapitula. Tam sa smaž žiť regulu duchovne. Lebo keď to chceš, budeš to môcť vykonať bez odporu. Ži odpovedajúco rozumným pohnútkam, ako ich bod za bodom považuješ za osvetlené. Týmto spôsobom sa nepochybne zachrániš. Veľkú dokonalosť preukážeš v tom, keď sa ty dobrovoľne bez odporovania čo len jedinému slovu alebo bez toho, aby si niečo pridával, odovzdáš tam, kam ťa určila kapitula. Tiež, keď nebudeš hľadiť ani na dané miesto, ani na krajinu, ani na to, či niečo visí alebo nevisí vo vzduchu, ani na gvardiána, ani na rodinu, ale prosto a jednoducho poslúchneš.

³⁷ Citát cirkevného otca znamená v preklade: „A pretože nemôžu alebo nechcú byť hodnými vlastnou zásluhou, chceli by sa takými javiť v porovnaní s horšími.“

6. Kritická poznámka k reformovaným vo vnútri observancie

1925 *Frater Stimulatus* : Čo si myslíš o oných ľud'och, ktorí požadujú v reholi zvláštne miesta, na ktorých chcú žiť vlastným spôsobom?

Frater Rationabilis : Nevieľ celkom dobre, čo mám povedať. Predsa, keď vidím, že, ako bolo povedané, nasledujú regulu v spoločenstve, a tak sa môžu zachrániť, potom veľmi pochybujem, či nie sú klamlivo vedení, najmä môžem sotva vidieť, že ich mienka je doposiaľ zastupovaná mužmi s autoritou a kompetenciou, a tiež ich motívy nie sú rozumnejšie od motívov dobrých bratov vo vnútri spoločenstva. V ňom som stretol mnohých bratov, ktorí žijú angažovane a podľa reguly, dokonca viac než to konajú tí druhí. A pretože ich pozícia stáť stranou privádza do úžasu svetských ľudí a tiež sa deje na pohoršenie rádu, neviem, čo mám povedať. Keby boli bývali aspoň dbali o to, čo nariadil najctihodnejší otec generál Franciscus de Angelis, potom by to bolo dobré. Ale že o to nedbajú, priniesli doteraz do rôznych provincií veľký nepokoj a dokázali tým, že chceli uviest' do pohybu moria a vrchy; potom ale stroskotali na pohoršenie etc. Preto sa nemiešam do ich záležitostí, ale vyššie som ti môj názor predložil. Konaj, čo ti hovorí Boh (...).

7. Proti habitu kapucínov

1926 *Frater Stimulatus*: Môžeme nasledovať spoločenstvo s pokojným svedomím?

Frater Rationabilis: Môžeme a musíme. Nie je nám dovolené nosiť habit, ktorý je, čo sa týka farby, hrúbky látky a doterajšieho vzhľadu zohavený. Jedna vec je byť chudobný, počestný, rozumovo primeraný a napojený na spoločenstvo, iná vec je byť gauner alebo eremita. Preto hovorí Martin V., že chudoba a prísnosť majú v tom odeve zažiariť, a síce nie tým spôsobom, že im naženú strach alebo vyvolávajú smiech u tých, ktorí ich vidia (...).

Dáva nám to vnútornú istotu, keď zachovávame, čo zachovávali naši svätí otcovia, svätí ako aj učení. Nenechaj sa zmýliť týmto zohyzením habitov a kapucní etc. Keď ale chceš nasledovať rozumný podnet, môžeš sa zaodieť bez svojvoľnej zmeny habitu jednoduchou látkou. Ako je to v provincii zvykom. Habit nemá byť podľa Burgosových štatútov širší ako 15 alebo 16 širok dlaní a taký krátky, že je možné vidieť skoro celé chodidlo. Dĺžka nemá presahovať stred ruky; tej zodpovedá údajne aj vhodná šírka. Dávaj starostlivo pozor aj na to, aby sa látka

neroztrhla, buď starostlivý k nej a zaobchádzaj s ňou šetrne, ako to tiež robia chudobní ľudia. A keby sa mala roztrhnúť, tak si hneď nezaobstaraj novú látku, ale - ako hovorí blažený František - vylepši tú starú. Tak to urobil aj on tým, že zalátal svoj habit vrecovinou. Tak píše v reguli a týmto spôsobom môžeš svoj habit nosiť mnohé roky, zalátaný, chudobný a čistý. Ak si nechceš urobiť nový habit, môžeš zúžitkovať a vylepšiť staré habity, ktoré zanechali bratia. A tak môžeš v pokoji so spoločenstvom zadostučiniť svojmu svedomiu a rozumným pohnútkam, než keby si chcel demonštrovať výnimočnú pozíciu v znetvorenom habite a vzbudzovať zdanie, že obnovovania, škandály a rozchody sú údajne v ráde hodné námahy (...).

8. Zhrňujúce záverečné slovo :

1927 Tak končil „Dialóg o svätosti“ medzi bratom Stimulatom a bratom Rationabilom, ktorí viedli kvôli mieru a upokojeniu našej observancie a tiež aj aby pôsobili proti hnevlivostiam a neslušnostiam, ktoré vznikajú skrze mnohé odštiepené skupiny, ktoré z ich strany vychádzajú z nerozumných pohnútok. Tak sa aj vysvetľuje, že takíto bratia sú zvedení z cesty. Tu sú predsa len objasnenia regule tak vykladané, ako ich pápeži a učitelia v ráde, tí svätí, vzdelaní a motivovaní, obhajovali. Držať sa tohto bez pochyb spôsobí, že sa zachránime.

V ďalšom je objasňované, že sa v ráde observancie môže žiť dokonale observantne, keď sa zdržujeme namiestach, kam nás preložila kapitula, a keď brat nepreukáže žiadnu námietku alebo odpor, aj v prípade, že by chcel. Brat Stimulatus sa prirodzene bude usilovať vziať si jednu z týchto písomností a túto na onom mieste s väčšou starostlivosťou študovať a dodržiavať ju s usilovnosťou ako len najlepšie vie. Postupne môže, keď natrafí na rozumné motívy, robiť si na okrajoch poznámky, čo sa mu vidí byť lepším a potom sa toho držať. Keď aj tieto výklady nie všetky prináležia k substancii reguly, sú týmto celkom zmysluplnými pre bratov, ktorí sú znepokojení. Nemusia sa potom pokúšať vyvolávať štiepenia do skupín, lebo môžu uspokojiť svoje rozumové popudy v rámci spoločenstva. Tieto výklady majú svoje dobro pre všeobecnú obnovu a prísnejší spôsob života regulérnej observancie.

Spokojný a radostný bude teda brat Stimulatus! A týmto spôsobom má mať na Zemi mier v hojnosti, pokoji a raj samotný, v inom živote

má byť ale zachránený navždy. Predsa na začiatok majú byť postavené slová apoštola :

*Quicumque hanc Regulam secuti fuerint (per omnimodam observantiam)pax super illos (in hac vita) et misericordiam in mortis articulo. Laus Deo.*³⁸

Koniec

³⁸ „Kto bude vždy nasledovať túto regulu (celkovou observanciou), nad toho nech zostúpi pokoj (v tomto živote) a milosrdenstvo v hodine smrti. Nech je pochválený Boh.“